

לקחה מזב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעדיכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת ואתחנן התשס"ז

8:00	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:29	מוצאי שבת
8:49	סוק"ש מג"א
9:25	סוק"ש גר"א
1:02	חצות

די לקרוא את הפרשה אלא צריך לקשור את התפילין על היד. ואם יקרא את הפרשה אפילו אלף פעמים לא עשה ולא כלום. כך במצות "ואהבת" – לא די לקרוא את הפסוק בוקר וערב, אלא צריך לעמוד כדי לעורר את אהבת ה' כראוי. שואל בעל "שפת אמת" כיצד אפשר לצוות על אהבה שהיא דבר שברגש, ומה יעשה אדם שאין בו את הרגש הזה? אלא ברור שבכל יהודי בפנימיותו יש רגש של אהבה, ומחובתו להוציא את אהבה מהכח אל הפועל.

"בכל מאדך (ו, ה) – בכל ממונך (ברכות נ"ד)"

ומה יעשה יהודי שאין לו ממון? אומר החפץ חיים. שממון לאו דוקא, אלא דוגמא בעלמא לדבר שאדם חפץ בו מאוד. ולכן הכתוב לא אמר במפורש ממונך אלא מאדך. ואם כן כל אדם יש לו דברים שהוא מאוד משתוקק להם. ואף אותם צריך למסור עבור אהבת ה'.

"רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח וגו'" (ט, ד)

"השמר לך", ר"ל שמירת הגוף, ולא הזכיר בו מאד כמו בשמירת הנפש, אשר בשמירתה צריך האדם להזהר ביותר מבשמירת הגוף, לכך אמר "ושמור את נפשך מאוד". (כלי יקר – אוהל תורה)

"פן תשכח את הדברים וגו'"

רז"ל (אבות ג, י) למדו מכאן שהשוכח דבר אחד ממשנתו מתחייב בנפשו, כי גורם לעצמו שגם ה' ישכחו, כמ"ש (הושע ד, ו) "ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני".

עוד דרשו רז"ל (חגיגה ט"ו) מן הפסוק (מלאכי ג, י"ח) "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו", שאינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד. ושמעתי רמז לדבר "לא עבדו", ר"ת שלו עולה מאה, לומר, שהלומד מאה פעמים עדיין לא עבדו. "עובד אלקים לאשר" ר"ת עולה מאה ואחד, כי השונה פרקו מאה ואחד פעמים נקרא עובד אלקים.

וזו משלי לעשות רמז יקר מזה, והוא, כשתסתכל (בגמטריה זכר = 227, שכה- 328) במלת זכר ובמלת שכח תמצא מאה ואחד ביניהם, והרוצה לבטל השכחה יחזור על לימודו מאה ואחד פעמים, ובהם יפחות מן מספר שכח מספר מאה ואחד, וישאר מן שכח מלת זכר, ע"כ מאז יהיה הדבר כמוס אצלו לזכרון לא ישכח עוד. וקרוב לשמוע שהמלאך הממונה על הזכרון זכר שמו, ויש לו רכ"ז

"ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" (ד, ו)

חכמתכם ובינתכם לעיני העמים – ר"ת חולה. כי כל העוסק בתורה פניו מכורכמים כחולה. לפי שהתורה מתשתת כחו של אדם – רבינו אפרים ז"ל.

וכשהוא אדם גדול בתורה אז (קהלת ח, א) "חכמת אדם תאיר פניו". וכמ"ש לר' יהודה (נדרים נ) פניך דומים וכו'. וזהו "חכמתכם ובינתכם לעיני העמים". שיראו שפניכם מאירות, ויומתק כמ"ש דגברא רבא נקראת התורה שלו, והוא אומרו "חכמתכם ובינתכם" ודו"ק.

ספס

ונראה לפרש עוד עפ"י מ"ש רז"ל דאפילו אדם חולה ובעל יסורים חייבים לעסוק בתורה. וכמ"ש בגמ' (עירובין נ"ד) חש בראשו יעסוק בתורה.

"ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת כי תדרשו בכל לבבך ובכל נפשך" (ד, כט)

פתח הכתוב בלשון רבים, וסיים בלשון יחיד. הכיצד? תמימה זו מתבארת יפה על פי הגמרא בראש השנה (י"ח). תניא, היה רבי מאיר אומר: שנים שעלו למיטה וחולין שווה.

וכן שנים שעלו לגרדום לידון ודין שווה, זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל. מפני מה? – זה התפלל ונענה. וזה התפלל ולא נענה. מפני מה? – זה התפלל תפילה שלמה – ונענה, וזה לא התפלל תפילה שלמה – ולא נענה. פתח הכתוב בלשון רבים – שניהם מתפללים ומבקשים. וסיים הכתוב בלשון יחיד – ומצאת, שהרי רק אחד נענה. והפסוק עצמו מבאר מדוע האחד בלבד נענה – "כי תדרשו בכל לבבך ובכל נפשך".

(רבי דב אבוי של ר' מרדכי גימפל יפה מובא בעטורי תורה)

"או הנסה אלוקים וכו'" (ד, ל"ד)

מצוין בעל הטורים שבפסוק זה יש את כל אותיות האלפא ביתא. ביאור הדבר: פסוק זה מלמד על יצירתו של עם ישראל כפי שדרשו חז"ל במדרש שוחר טוב: משל לעובר הנתון במעי בהמה ובא הרועה ונותן ידו ושומטו. כך הקב"ה לקח לו גוי מקרב גוי – לשון גויה מתוך גויה – (מהר"ל מפראג) ועל כן שבריא את העולם נעשתה מצרופי האותיות, כך לידתו של עם ישראל מצויינת בפסוק זה בכל האותיות.

"ואהבת את ה' אלוקיך" (ו, ה)

אומר ה"חפץ חיים": כשם שבמצות תפילין לא

פנינים לפרשה

"אעברה נא ואראה את הארץ הטובה"

אבן עזרא: טעם זו הפרשה לחבב את ארץ ישראל, ואם הארץ תהיה חביבה, ישמרו מצוות השם שלא יגלו ממנה.

"ואתם הדבקים"

וי"ל, דהנה אמר התנא (אבות ב, ד) אל תאמין בעצמך עד יום מותך, הם שרואה אדם שהנהיג את עצמו היום הזה בדרך הישר, ודקדק במעשיו מאד מאד לקשר ולדבק עצמו בהבורא יתעלה, אעפ"כ אל יאמין בעצמו שהוא איש ישר רק היום הזה שהוא עומד בו, ולמחרתו מיד צריך להתחיל מחדש לחפש רוממותו ית"ש לדבק בו ית' ויתעלה.

וזהו "ואתם הדבקים כו' כולכם", ר"ל, שזה דבר השווה לכל ישראל שאפשר לו לדבק עצמו בהבורא יתעלה כמו דאיתא (תנודב"א רבא ט, א) אפילו עבד אפילו שפחה כו', אך אין להאמין לעצמו להיותו בטוח ביום מחר, כ"א בלתי "היום", ר"ל. היום שהוא עומד בו כני"ל, וביום מחר צריך להתחיל מחדש, וק"ל.

(נועם אלימלך)

"ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני ה'" (ד, ה)

והנה ענין הערבות שכל ישראל ערבים זה בעד זה מחייב ענין זה, כי אם יחיד יחטא ישאו רבים עונו. ודבר זה נרמז במ"ש "ראה" כמדבר ליחיד. ואח"כ אמר "למדתי אתכם" לרבים, אלא לומר, שאם איש אחד יחטא. בינינו ישפוט, ובדרך זה יתבאר בעז"ה לקמן (י"א כ"ו) פסוק "ראה אנכי נותן לפניכם". (כלי יקר)

"ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים" (ד, ה)

מלת "ראה" צריך ביאור. ונראה שרמז למ"ש רז"ל כל המסתכל בפני רבו בעת לימודו מחכים, ע"ד שאמר הכתוב (ישעיה ל, כ) "והיו עיניך רואות את מורד", וכן אמר רבינו הקדוש (עירובין יג:) האי דחכימנא טפי מתבראי

משום דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואילו חזיתיה מקמיה הוה עדיפנא טפי.

וז"ש "ראה – ע"י ראיית הפנים, בזה"ל למדתי אתכם חוקים ומשפטים". (ציצים ופרחים)

כוחות, והמלאך הממונה על השכחה שכן שמו, ויש לו שכ"ח כוחות, נמצא שיש לו מאה ואחד כוחות יותר מן מלאך של הזכרון, ע"כ השכחה גוברת על האדם, לפיכך צריך הוא לחזור על לימודו מאה ואחד פעמים, כי בכל פעם ופעם שיחזור הוא מחסר ומחליש כח אחד מכוחותיו, וכשחזר מאה ואחד החליש כל כוחותיו היתרים, וכנס תחת יד המלאך הממונה על הזכרון ולא ישכח עוד. רמז לדבר "השמר... ושומר נפשו מאוד", ר"ת מן ארבע תיבות אלו עולה למספר מאה ואחד, וראש תיבה של תיבת "לך" היינו למ"ד, וכאילו אמר לימוד תורתך מאה ואחד פעמים "פן תשכח את הדברים", וזה רמז יקר.

"ונשמרתם מאד לנפשתיכם" (ד, טו) והזהרנו ג"כ (פסוק ט') "השמר לך ושומר נפשך מאד", הוציא הכתוב עניינים אלו בשם שמירת הנפש ולא בשם שמירת הגוף או שמירת עצמו, להורות לנו, שבעת שעושה עניינים אלו של שמירת הגוף, כמו אכילה ושתייה ומסחר, יתבונן מאד שלא יקלקל עיניו את נפשו, ולזה מסיים הכתוב "ושומר נפשך מאד".

וצריך להתבונן מתחלה, אולי יש בזה איהו דבר אסור שהוא נגד רצון משלחו, כי האדם איננו ברשות עצמו, אלא שהוא שלוח בעוה"ז מאת השי"ת לעשות רצונו, ולכוין בכל פעולותיו רק לרעיון הזה. ואפילו בשעה שהוא עוסק בצרכי גופו, כמו אכילה ושתייה ומסחר, צריך לדעת שכל עניינים אלו המה ג"כ בכלל שליחות, שגם זה הוא רצון השי"ת שיחיה האדם את נפשו, ורק אם נתברר לו, שהאכילה הזו כשרה היא, והמסחר הזה אין בו שום עול, אזי הוא יכול לגשת אליהם, ואם לאו – ירחיקם.

"ונשמרתם מאד לנפשתיכם" (ד, טו) בשנותיו האחרונות של החפץ חיים, שמחמת חולשתו היתה ההליכה קשה עליו, היה מתאמץ בכ"ז ללכת ד' אמות אחרי האוכל, לקיים מאמרם ז"ל בשבת מ"א, ובהיותו יחד אתו באספת הרבנים בעיר ראוונע, אכל ארוחת הערב בישובו על מטתו, לרגלי חולשתו, ואחר ברהמ"ז התחזק והתרחק מן המטה כד' אמות, ואמר, כמדומני שיש כבר ד' אמות, והנה יצאתי ידי חובתי, יותר איני מחויב, וחזר למטתו ושכב לישון. ועיין ברש"י שבת שם, אכל ולא הלך ד' אמות – קודם שיישן.

"ונשמרתם מאד לנפשתיכם" (ד, טו) מרוב התמדתו והתאמצותו בלימודים, חלה ה"חפץ חיים", במשך שנה אחת הפסיק לגמרי את לימודיו – לפי פקודת הרופאים – עד ששב לאיתנו, הוא למד מזה לקח, וקבע לו מאז סדרים קבועים ללימודיו. והיה רגיל לומר, שמתוך התמדה, אסור להזניח את ההלכה "ונשמרתם מאד לנפשתיכם", ושהפירוש האמיתי למלה "מתמיד" הוא כפי הסברו של רבי נפתלי צבי יהודה ברלין, ראש ישיבת וולוז'ין – ללמוד בזמן, לאכול בזמן, ולישון בזמן, כי בלי זה עלולה לפעמים ההתמדה היתרה להביא לידי חלישות הגוף, ולשמש גורם להפסקת הלימודים.

(המאורות הגדולים)

"והפיץ ה' אתכם בעמים ונשארתם מתי מספר בגוים אשר ינהג ה' אתכם שמה" (ד, כז)

"בעמים" – בגימ' בין הבבליים, "בגוים" בגימ' בהמדי, "ינהג" – בגימ' ביון, "שמה" – בגימ' מרומיים. הרי רמוזים כאן ד' גליות. (בעה"ט)

"ונשארתם מתי מספר בגוים" יאמר, שנשאר מועטים בכל גוי וגוי מכל הגוים אשר ינהג אותנו שם, כי בארבע רוחות השמים יפזר אותנו, אבל בכללנו רבים אנחנו שבה לא-ל. (רמב"ן)

"ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" (ד, כט) יובן בס"ד לרמזו, שאם יבקשו ישראל בגלות בעבור כבוד שמו ית' ולא בעבור צערם ודוחקם, אזי הם נגאלים גם שהמה בלתי ראויים. ואמנם העיקר צריך להיות הבקשה מלב ונפש, ולא שבפיהם יאמרו שהם רוצים בעבור כבודו ית' ולבם לא כן יחשוב והכל מן השפה ולחוץ, אלא העיקר שתהיה הבקשה בעבור כבוד שמו ית' מלב ונפש, כי בעבור כבוד שמו ית' אין שמים לב על צערם כלל. וז"ש "ובקשתם משם את ה' אלקיך", ר"ל, אם תבקשו משם הגאולה בעבור הנוגע לה' אלקיך, אז הנני מבטיחך כי "ומצאת" את המבוקש שלך, שבודאי הקב"ה יגאל אתכם גם שתהיו בלתי ראויים, ואמנם בתנאי "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך", שיהיה הדבר מלב ונפש. (אדרת אליהו)

ספס

הנה ענין מציאה שייך בדבר שבה בלא דעת ובלא בקשה, רק בהיסח הדעת, ואיך שייך לבקש אחר מציאה. וי"ל ע"ד מ"ש הקב"ה לישראל (שהש"ר ה, ג) פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אויל. וז"ש "ובקשתם משם את ה' אלקיך" – אף בבקשה מועטת, "ומצאת" אח"כ יותר ויותר – כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך", שתהיה אח"כ עובד ה' בכל לבבך ובכל נפשך. וז"ש בגמ' (מגילה ו:): יגעת ומצאתי תאמין. (תפארת שלמה)

ספס

כיום מתחוללים בעולם במשך תקופה קצרה שינויים, אשר היו לפנים זקוקים למאות בשנים, רואים אנו, כי גלגל הזמן מסתובב במהירות בזק, מה עשה ה' לנו למה נשתנו עלינו התנאים. על שאלות אלו, ענה ה"חפץ חיים": בשמים נתגבבו מימי בראשית עד היום הזה, חשבונות עד אין מספר, טרם ביאת המשיח יש לפרוע חשבונות אלה. מפני שהגאולה תבטל את היצר הרע, ועל כן, שומה על כל נפש ונפש לפרוע את שנשראה חייבת לשמים, היות וימי המשיח קרובים מאד, הכרחי הוא לרוץ את התהליך הזה.

מיום שה"חפץ חיים" ז"ל הביע דעה זו, עלה קצב השתלשלות המאורעות בעולם, בין לילה ממש, אירע מה שדרש לפנים זמן של דורות רבים.. דומה כאילו גלגל הזמן היה מתקדם תחת לחץ של פקודה, "הזדרז וחוש", כל בעל שכל יבין, כי חיים הננו בתקופה מיוחדת, אשר עתידה לשנות את כל סדרי העולם, מדי יום ביומו הולך גם הקצב וגובר. (קובץ מאמרים)

"היום הזה ראינו כי ידבר אלהים את האדם וחי.. אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלהינו עוד ומתנו" (ה, כא-כב)

הקשה רבי שמואל מסוכטשוב: כיון שראו כי ידבר אלקים עמהם וחי, מה טעם שישו עוד למיתה? והשיב:

בידוע ש"המוסר עצמו (על קידוש השם) על-מנת לעשות לו נס, אין עושין לו נס". מעתה, אף שבפעם ראשונה – כשמסרו את נפשם למיתה – החייה אותם הקב"ה בטל-תחיה, הנה לאחר שכבר נודע להם "כי ידבר אלקים את האדם וחי", יתכן שימסרו עכשיו את נפשם על-מנת שיעשה להם נס, ושוב לא יתרחש הנס.

"למען תירא כו' לשמר את כל חקותיו ומצותיו כו' אתה ובנך ובן בנך כל ימי חיך" (ו, ג)

ונראה הדנה אמרו (אבות ב, ד) אל תאמין בעצמך עד יום מותך, וההוא חסידא אמר עד זקנותך ובא לידי מכשול, כמפורש ירושלמי שבת פ"ק ה"ג. והכוונה דצריך לירא ולעשות סייגים כמו תמן (שבת י"א במשנה) דלא יקרא לאור הנר שמא יטה, ולא יאכל הזב וכו', לכן אמר "למען תירא כו' לשמור כל חקותיו כו'", הוא לעשות סייגים וגדרים, שלא יבוא לפרוץ גוף החק והמצוה (כמו יבמות כ"א). "אתה ובנך ובן בנך כל ימי חיך", פי', אף שיש לך בני בנים, וא"כ אתה בזקנתך וכבר נחלש יצרך, אעפ"כ לא תאמין בעצמך, וצריך אתה לסייגים לשמור את החק והמצוה. (משך חכמה)

"כאשר דבר ה' כו' ארץ זבת חלב ודבש" (ו, ו)

לפי משפטי הלשון היה צ"ל בארץ זבת כו'. אמנם מרמז, כי ברכתה של ארץ ישראל תלוי בבחירת בניה, אם שומעים לקול ה' אז תהיה הארץ זבת חלב ודבש, וכמ"ש סוף כתובות (דף ק"א): יעו"ש, ובתענית כ"ג, וזה לעשות מה שייטב לך ותרבונו מאד, והארץ תהיה "כאשר דבר ה' אלקי אבותיך לך ארץ זבת חלב ודבש", שאם לא תשמע בקולו לא תהיה הארץ זבת חלב ודבש, ופשוט. (משך חכמה)

"ה' אלהינו ה' אחד" (שם)

אמרו חז"ל: כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו. ולדעת אחד האמוראים, יש להאריך באחד כדי להמליכו למעלה ולמטה ולארבע רוחות השמים. ולגירסת בעל הלכות גדולות (בה"ג): כדי שתמליכהו עליך ועל השמים והארץ וארבע רוחות העולם. ומבאר רבי מנחם המאירי: יש מלך במדינה, יש מלך בעירו, יש מלך בביתו, וקשה שבכולן – להיות מלך על גופו.

☆☆☆☆☆

שאל מהר"ם שיק: מצינו לפוסקים שהכריעו, כי גם בן נח מוזהר ומצווה על יחוד ה' – מדוע, איפוא, נאמר במקרא "שמע ישראל"? הוא מותיב והוא מפרק: אדם מישראל מחוייב להאמין בה' מצד הקבלה שקיבל מאבותיו, לא מתוך חקירה. הגוי אין דינו כן. אמרו מעתה: "שמע ישראל" – תקבל ישראל!

"וואהבת" (ו, ה) תשמח לעשות דבר שייטב בעיניו, כאשר תבין שאין תכלית נכבד כזה. (ספורנו)

ושמעתי בזה דברים גחלי אש מפי אותו גאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, אשר כהיום שנתרבו בעוה"ר הרחוקים מדרך אמת, הרי מחוייבים אנו מן הדין לפעול או לסייע ביד אחרים העושים לקירובם לעבודתו ית', וביד כל אדם לזכות לקיים המצוה דאהבת ה', אשר בימים קדמונים היתה זו נחלת יחידי סגולה שנתעלו וקדשו עצמם ומחשבתם לקיים מצוה זו.

ספד

וז"ל רבי חיים מוולוז'ין זצוק"ל בספרו "נפש החיים" (סוף שער א'):

ומי שזיכהו השי"ת להשיג נסתרות תורה"ק אשר השאירו לנו ברכה קדושי עליונים חכמי התלמוד, כגון רשב"י וחביריו ותלמידיו, ושיותין מימיו בדורות האחרונים כמו הרב הקדוש איש אלקים נורא האריז"ל, אשר האירו עינינו בקצת טעמי וכוונות המצוות, הוא רק שיתבונן כל אחד לפי שכלו והשגתו, עד היכן מגיעים כל פרטי מעשיו ודבוריו ומחשבותיו וכל ענינו בהעולמות והכוחות עליונים ותחתונים, ויתפעל ויתעורר מזה, לעשות ולקיים כל מצוה וכל עניני עבודתו לבוראו ית"ש בתכלית הדקדוק ובאימה ויראה ואהבה עצומה ובקדושה וטהרת הלב, ועיי"ז יגרום תקונים יותר גדולים בהעולמות, מאם היה מקיים המצוה בלא קדושת וטהרת הכוונה. אמנם העיקר בכל המצוות לעיכובא הוא פרטי המעשה שבהם.

"ובשבכך ובקומך"

הרב אריה לוי זצ"ל היה אומר: אם יהודי שוכב על מיטתו כיהודי. אזי יקום כיהודי. ורמז לכן בפסוק בתהילים (כ"ג) "אם זכרתך על יצועי – באשמורת אהגה בך".

"והיו הדברים האלה"

עוד ירצה ללמד בני ישראל דרך שיתקבלו הדברים אצלם לאהוב ה', כי האהבה אינה מעשה שיכריח האדם רצונו לעשות מצות המלך, אלא הוא דבר שתלוי בלב, וכל שהלב לא ירגיש דבר שיפעיל בו החשק אינו אהב, הגם שיכריחנו בכל מין הכרח. לזה באה העצה מאל יועץ ואמר "והיו הדברים האלה וגו' על לבבך" פירוש, כשיתמיד שימת הדברים על לבו, יולד בלבו חשק תאוה הרוחנית, וירוף לבו לאהבת ה' בכל אשר צוהו.

ודבר זה אנחנו יתמי דיתמי אנו מרגישים, כי רבה תאוה בלבנו וחשק אלקי עולם יותר מכל הון עולם וכבוד מלכות, וכל ערב נרגש לנמנזה ונמס בערך חלק המועט המושג מהרגש הווית הדברים על לבנו, אשרינו מה טוב חלקנו, וכבר העירונו בדברים אלו בכמה מקומות. (אוה"ח הק')

ספד

ואמר "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך", לרמוז על הדברים הנזכרים של היחוד, וכן למסור נפשו על קידוש ה'.

והענין הזה הוא כמו שכתבתי, שהתורה הגיעה לסוף הצרות והגזירות שעתידין לגזור על ישראל, להעבירם על דת ואלא יעסקו בתורה, כמו שקרה בגירוש פורטוגל, שגזרו שלא ידרשו ברבים ושלא ילמדו לתינוקות, ולקחו כל הספרים והבתי כנסיות באופן שלא יתפללו ולא יעסקו בתורה, עד שכמעט נשתכחה תורה מישראל, כי איך ילמדו לבניהם בלי ספר ובלי מלמד, ולי נשאר להם אלא שילמדום "שמע ישראל", וידעו איך ה'

אחד", ושראוי לאהבו ולמסור נפשו על קדושתו.

ולכן נתן ה' לישראל לאותם זמנים פרשה קצרה של "שמע ישראל" שהיא כלל כל התורה, ואם לא יוכלו לידע כל הפרשה, לפחות ידעו פסוק "שמע ישראל" שהוא עיקר היחוד, וילמדו אותו פסוק לבניהם בענין שידעו שהוא "ה' אחד" ולו היכולת ואם יבואו בני בליעל להדחיקו מעל ה' שילמד לו שימסור נפשו למות על קדושת השם, כאומרים בכל נפשך וכ"ש בכל ממונך וזהו ובכל מאודך. (צורר המור (יעו"ש עוד)

ספד

ובשם גאון אחד אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל, שהאדם צריך לשער בנפשו שלשה דברים, שאין לו אלא יום אחד לחיות. גם שאין לו אלא פרק משניות אחד, או דף גמרא אחד, מה שהוא עוסק בו עתה. ועוד, שהוא ישראל אחד שהקב"ה מצווהו על קיום התורה, ובו תלוי קיום העולם. ועיי"ז שיחשוב שיש לו רק יום אחד לחיות, יעשה כל מה שבכוחו בתשובה ומעש"ט, ולא יניח הדבר למחר. גם ממה שיחשוב

שאין לו אלא מעט ללמוד, ממילא שוב לא יתעצל בזה, לאפוקי מהיצר שמרחיב הדבר בלבו ואומר לו, כמה תהיה מוכרח עוד לעמול משך זמן רב עד שתגמור הסדר או המסכת, ועיי"ז הוא מרפה ידו. גם ממה שיחשוב שעליו תלוי קיום העולם, יזדרז ביותר, לאפוקי מהיצר שמטעהו ואומר לו, בודאי נמצאים אנשים אחרים מקיימי התורה כראוי, ויתקיים העולם בשבילם.

וכל זה רמזו בפרשה זו "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וגו', והאיך תעשה עד שתגיע לזה, "והיו הדברים האלה", היינו, אותו המעט שהוא לומד עתה, "אשר אנכי מצוך", היינו, שיחשוב בלבו שבעולם אין רק הקב"ה והוא. "היום", היינו, שאין רק יום זה לבדו. "על לבבך", היינו, ששלשת הדברים האלה יהיו על לבב האדם תמיד. (חי"ח עה"ת)

"וישנתם לבניך"

"וישנתם" – לשון חדוד הוא, שיהיו מחודדים בפיך, שאם ישאלך אדם דבר, לא תהא צריך לגמגם בו, אלא אמור לו מיד (ספרי, קידושין ל'). (רש"י הק')

הליכות והלכות

הלכות לזכר חורבן ביהמ"ק

שבת לאחר תשעה באב נקראת "שבת נחמו" על שם-ההפטרה "נחמו נחמו עמי" שקוראים בשבת זו. ובה אנו מתחילים סדרה של שבע הפטרות רצופות העוסקות בנחמה ובבנין ירושלים. לאחר החורבן הנורא תקנו חכמים פעולות זכר לחורבן וסמכו דבריהם על הפסוק: "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני... אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי" ולכן נפסק בשו"ע:

* המסייד ביתו עליו להשאיר מקום אמה על אמה (50X50 ס"מ) בלתי מסויד במקום מול כניסת הבית בכדי שכשיכנס לביתו יזכר בחורבן.

* הקונה או שוכר בית מסויד, אם סוייד עיי' בעל בית גוי, או ספק עיי' גוי, אינו חייב לקלף את הסייד. אבל אם בנה את זה וסייד יהודי באיסור צריך לקלף מקום זה.

* עוד תקנה שכשאדם עושה סעודה לאורחיו ביום חול, ואפילו סעודת מצוה, מחסר מעט

ולא נותן כל סוגי אוכל הראויים לסעודה, אפילו סוג אחד, זכר חורבן.

* אשה שמתקשטת בתכשיטים אל תתקשט במלוי אלא תחסיר אחד זכר לחורבן.

* חתן בחופתו מניח מעט אפר של נייר שרוף (או דבר אחר שרוף) זכר לחורבן ירושלים, במקום הנחת תפילין על ראש.

* נהגו לשבור כוס זכוכית בחופה לזכור את ירושלים, ומה שהקפידו דוקא בזכוכית ולא בסוג אחר כיון ששבירי זכוכית אפשר להתיך ולהחזיר לכלי שלם, רמז לחורבן ירושלים שעתידה להיבנות מחדש.

* גזרו שלא לנגן בכלי שיר ביום חול בסעודת מרעים בבית משתה יין, ורק שירה בפה ושירות ותשבחות לקב"ה מותר.

* הרואה את ירושלים בחורבנה או הכותל המערבי לאחר הפסקה של 30 יום צריך לקרוע קריעה בבגדו. והקריעה צריכה להיות בגודל טפח (8 ס"מ) מצד שמאל של בגדו בזמן שקורע ואומר: "ציון היתה מדבר ירושלים שממה" ואומר: "ברוך דיין האמת" בלי שם ומלכות.

* יש להעיר שאיסור חמור ביותר להכנס למקום בית המקדש והר הבית, שעדיין נשאר איסור ה'כרת' בתוקפו כמו בזמן בית המקדש וכיון שכלנו טמאי מתים אין לדרוך על שטח הר הבית.

ונוהגים לקדש הלבנה במוצאי תשעה באב. ויהי רצון שיהפוך הקב"ה ימים אלו לששון ולשמחה, בבנין בית מקדשנו ותפארתנו אמן.

מעשה חכמים

מצווה מלשון 'צוותא', להרגיש שאנחנו קרובים לרבש"ע

הזדמן לי לפגוש יהודי הממתין למשפט קשה על חשדות חמורים ביותר והשתוממתי לראות שלמרות זאת לא ניכר עליו פחד כלשהו ופניו האירו במצב רוח מרומם. כששאלתי אותו האם אין הוא חושש מהמשפט, חיך האיש חיוך רב-מסתורין והשיב לי: "אני נמצא בידידות קרובה עם... "

ולא פירט. אחר כך הוסיף שנית ושלישית: "אני בידידות עם... ההוא-ההוא מזה תקופה ארוכה ואין לי כל פחד מהמשפט". ואני, כשמעתי שהוא בידידות עם... לא שאלתי

ולא התעניינתי כלל מי הוא אותו אחד. רק הבנתי שעקב הידידות האמיצה שיש לו עם איש השלטון, סמוך ליבו ובטוח ש"הוא" יציל אותו מכל צרה.

ואז ניזכרתי בפירושה של המילה "מצוות", שהוא מלשון "צוותא", צוותא-חדא עם הריבוי על עולם, ומי שמעיין בדברים שכותב על כך ה"נפש החיים", בפרק כ"ז, ימצא נפלאות.

רבי חיים וולוז'ינר מסביר שם מדוע התפילה-של-ראש בתפילין מחולקת לארבעה בתים ואילו של יד אינה מחולקת כלל. ומסביר, שבראש יש ארבעה חושים ראייה, שמיעה, ריח, ודיבור, וכולם מפורדים זה מזה אין קשר בין אחד לשני. לכן גם "מוח הפיקוד" של חושים אלה, התלוי בתפילין, מפורד לארבעה חלקים, כל פרשה נגד חוש אחר.

לעומת זאת, התפילה של-יד מכוונת נגד ארבעת החושים המחוברים ביחד, והם: לב, כליות, טחול וחוש המישוש. לכן גם התפילין שכנגדם אינם מופרדים.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

ומתחננים אל השי"ת שירפא ברפואה שלימה את כל חולי עמו ישראל.

ראש הישיבה הזכיר את המחלה הנוראה, ואמר שאם פעם היה זה דבר נדיר למדי, היום הפשטה המחלה במאוד, רח"ל ואנשים רבים בסביבותינו חולים בה, ומתייסרים בסבל-איימים, הם וכל בני משפחותיהם.

אם חלילה היה הדבר קורה לאחד מבני משפחתנו הקרובים, הרי ברור שהיינו מרעשים את השמים בתפילות ובתחנונים, כנאה וכיאה ליהודים מאמינים, ואם כך, תמה הגרמ"ש, כיצד זה שאין אנו מרגישים את סבלותיהם של יתר אחינו בני ישראל, הנאנקים במיטת-חוליים, ואין אנו מתחננים בדמעות על בריאותם!!

היכן הלב היהודי הנומה, להיכן פרחה לה הדאגה לטובת הזולת!! וכי עד כדי כך נאטם הלב, עד שאינו חל ואינו מרגיש כלל בצרת חבירו!! – הבע הגאון ראש הישיבה את תמיהתו וזעקתו.

הרי היסורים הללו אינם פוגעים רק בחולה עצמו, כל מי שמחובר וקשור אליו בדרך כלשהי, נוטל אף הוא מנה גדושה ביסורים אלה. וכשמדובר בילדים קטנים, שאביהם או אימם חלו במחלה, ומרותקים למיטה, ולא מסוגלים כבר למלא את תפקידם כהורים, כמה צער ויסורים פוקדים את הילדים הללו! ואיך זה שאנחנו ממשיכים להתנהג כאילו לא אירע דבר!! (עלנו לשבח קנא)

'צרתי קרובה לבוא', התייפחה האשה, והתכוונה גם לצרה במונן הכללי של המושג, וגם ל'צרה', זו האשה השניה שבעלה עומד להכניס לביתו.

האשה בכתה ללא הפוגות, וצעה נגע לליבו של רבי יצחק חי-טייב, ולא עזב את המקום עד שהבטיח לה שבשנה הבאה כעת חיה היא חובקת בן, והורה לה לבקש מבעלה להמתין עוד שנה.

צדיק גוזר והקב"ה מקיים, וכדבריו של רבי יצחק כן היה. בברית המילה שנערכה לתינוק, לא היתה מוכנה האשה להתחיל בברית עד לבואו של רבי יצחק, ואז סיפרה את סיפורה.

ברכותיו של רבי יצחק חי-טייב פעלו את פעולתן מאחר והוא חישב את צרתם של ישראל, כצרתו-שלו, וברגע ששמע את צעה של האשה ההיא, עשה עצמו כאילו הוא עומד במקומה, וכאילו הוא עצמו סובל את סבלה, וכיון שעליו לא נגזרה הגזירה, שמע הקב"ה לתפילתו ופקד את האשה בזש"ק.

זו אחת הדרכים לפעול למען טובתו של הזולת. ברגע שנחשוב ונרגיש שהצרה שלו היא ממש הצרה שלנו, דהיינו שנחוש עד כמה שניתן את צערנו ויגוננו, ואז נתפלל אל הקב"ה שישייע בידו. סיכויים רבים יש לתפילה זו להתקבל לפני כסא הכבוד, שהרי עלינו לא נגזרה הגזירה הזו, וממילא כשאנחנו מתפללים על הענין – לא עומדים בפנינו המחסומים הניצבים בפני האיש שעליו חלה הגזירה.

איך זה שאין אנו מרעשים את השמים בתפילת 'רפאנו'!!

שמענו בשם הגאון רבי משה שמואל שפירא, ראש ישיבת באר יעקב, שאמר שאין הוא מבין כיצד יתכן שיהודים עומדים בתפילה ואינם מורידים דמעות בברכת 'רפאנו'

נמצאו למדים מכאן על ה'צוותא' שיש לגוף האדם עם הבורא-עולם בעת שהוא מקיים מצוות. ויש בכך בחינה נוספת, דהרי הקב"ה בראנו כדי להיטיב ולגמול עמנו אך חסד ואמת, אם כן כשאנו מקיימים מצוות לשם הבורא יתברך שמו, הרי שבכך מתקיים רצונו, וכולנו נעשים צוותא עמו.

ועתה בין-נבין אם אותו יהודי לא פחד מהמשפט כי הוא בדידות עם... הרי כאשר אנחנו נמצאים בדידות עם הרבשי"ע ומרגישים בצוותא-חדא עימו, בוודאי ובוודאי שאין לנו מה לפחד כלל.

חיזוק בדברים אלה עשוי להביא לזיכוי גם לאחר חיתום גזר הדין.

ושמעתי גם מהאדמו"ר מספינקא זצ"ל שסיפר שהגאון בעל ה'קול אריה' אמר שנתן לר' חיים צאנז'ר ממון לדבר צדקה, והבטיח לו שאם יזדקק פעם לטובה בשמים, ישתדל לעזור לו.

'צרתי קרובה לבוא', התייפחה האשה לפני רבי יצחק חי-טייב

רבי יצחק חי-טייב זצ"ל, בעל ה'חלב חטים', היה בעל מופת מפורסם, שניסה במשך שנים להצניע את עצמו, ולא להתגלות בכוחותיו הסגוליים בפני הציבור, עד שבעקבות מעשה שאירע עימו, יצא מפרסומו הגדול חוצה, ומאז לא עמדה בפניו ברירה אלא לקבל את הקהל הרב שצבא על פתחו.

צדיק זה הלך באחת מסימטאות עירו, ושמע לפתע קול בכי של אשה. הוא התקרב אל המקום, ואכן מצא שם אשה יושבת ומבכה תמרורים. מששאל אותו לפרש בכיה, השיבה לו שהיא נשואה מזה שנים לבעלה הגביר, ויש לה כל-טוב שבעולם, רק דבר אחד חסר לה: זרע של קיימא, ומשלא ילדה – אמר לה בעלה שבקרוב מאוד הוא מתכוון לישא אשה שנייה.

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ש אב השעה אב	ה אב	ז אב	ו אב	ה אב	ד אב	ג אב
רבי יעקב יצחק הלוי החזן מלובלין	רבי שמעון אבני מח"ס שם משמעון רבי שמואל יוסף ב"ר זו הסבא מקלם	רבי משה גרינוולד מח"ס ערוגת הבושים	רבי משה מזרחי ראב"ד ארם צונא	רבי יצחק לוריא אשכנזי האר"י רבי חיים עזר גרודז'נסקי מח"ס שו"ת אחיעזר	רבי מנחם עזריה הרמ"ע מפאנו	רבי שמשון מאוסמארפול מח"ס קרינים
שקיעה 8:21						שקיעה 8:26

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה

לקחה משוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעדיכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת ואתחנן התשס"ז

8:00	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:29	מוצאי שבת
8:49	סוק"ש מג"א
9:25	סוק"ש גר"א
1:02	חצות

די לקרוא את הפרשה אלא צריך לקשור את התפילין על היד. ואם יקרא את הפרשה אפילו אלף פעמים לא עשה ולא כלום. כך במצות "ואהבת" – לא די לקרוא את הפסוק בוקר וערב, אלא צריך לעמוד כדי לעורר את אהבת ה' כראוי. שואל בעל "שפת אמת" כיצד אפשר לצוות על אהבה שהיא דבר שברגש, ומה יעשה אדם שאין בו את הרגש הזה? אלא ברור שבכל יהודי בפנימיותו יש רגש של אהבה, ומחובתו להוציא את אהבה מהכח אל הפועל.

"בכל מאדך (ו, ה) – בכל ממונך (ברכות נ"ד)"

ומה יעשה יהודי שאין לו ממון? אומר החפץ חיים. שממון לאו דוקא, אלא דוגמא בעלמא לדבר שאדם חפץ בו מאוד. ולכן הכתוב לא אמר במפורש ממונך אלא מאדך. ואם כן כל אדם יש לו דברים שהוא מאוד משתוקק להם. ואף אותם צריך למסור עבור אהבת ה'.

"רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח וגו'" (ד, ט)

"השמר לך", ר"ל שמירת הגוף, ולא הזכיר בו מאד כמו בשמירת הנפש, אשר בשמירתה צריך האדם להזהר ביותר מבשמירת הגוף, לכך אמר "ושמור את נפשך מאוד".

(כלי יקר – אוהל תורה)

"פן תשכח את הדברים וגו'"

רז"ל (אבות ג, י) למדו מכאן שהשוכח דבר אחד ממשנתו מתחייב בנפשו, כי גורם לעצמו שגם ה' ישכחו, כמ"ש (הושע ד, ו) "ותשכח תורת אלהיך אשר לא עבדו".

עוד דרשו רז"ל (חגיגה ט"ו) מן הפסוק (מלאכי ג, י"ח) "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו", שאינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד. ושמעתי רמז לדבר "לא עבדו", ר"ת שלו עולה מאה, לומר, שהלומד מאה פעמים עדיין לא עבדו. "עובד אלקים לאשרי" ר"ת עולה מאה ואחד, כי השונה פרקו מאה ואחד פעמים נקרא עובד אלקים.

וזו משלי לעשות רמז יקר מזה, והוא, כשתסתכל (בגמטריה זכר = 227, שכה- 328) במלת זכר ובמלת שכת תמצא מאה ואחד ביניהם, והרוצה לבטל השכחה יחזור על לימודו מאה ואחד פעמים, ובהם יפחות מן מספר שכת מספר מאה ואחד, וישאר מן שכת מלת זכר, ע"כ מאז יהיה הדבר כמוס אצלו לזכרון לא ישכח עוד. וקרוב לשמוע שהמלאך הממונה על הזכרון זכר שמו, ויש לו רכ"ז

"ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" (ד, ו)

חכמתכם ובינתכם לעיני העמים – ר"ת חולה. כי כל העוסק בתורה פניו מכורכמים כחולה. לפי שהתורה מתשתת כחו של אדם – רבינו אפרים ז"ל.

וכשהוא אדם גדול בתורה אז (קהלת ח, א) "חכמת אדם תאיר פניו". וכמ"ש לר' יהודה (נדרים נ) פניך דומים וכו'. וזהו "חכמתכם ובינתכם לעיני העמים". שיראו שפניכם מאירות, ויומתק כמ"ש דגברא רבא נקראת התורה שלו, והוא אומרו "חכמתכם ובינתכם" ודו"ק.

ספס

ונראה לפרש עוד עפ"י מ"ש רז"ל דאפילו אדם חולה ובעל יסורים חייבים לעסוק בתורה. וכמ"ש בגמ' (עירובין נ"ד) חש בראשו יעסוק בתורה.

"ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת כי תדרשו בכל לבבך ובכל נפשך" (ד, כט)

פתח הכתוב בלשון רבים, וסיים בלשון יחיד. הכיצד? תמימה זו מתבארת יפה על פי הגמרא בראש השנה (י"ח). תניא, היה רבי מאיר אומר: שנים שעלו למיטה וחולין שווה.

וכן שנים שעלו לגרדום לידון ודין שווה, זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל. מפני מה? – זה התפלל ונענה. וזה התפלל ולא נענה. מפני מה? – זה התפלל תפילה שלמה – ונענה, וזה לא התפלל תפילה שלמה – ולא נענה. פתח הכתוב בלשון רבים – שניהם מתפללים ומבקשים. וסיים הכתוב בלשון יחיד – ומצאת, שהרי רק אחד נענה. והפסוק עצמו מבאר מדוע האחד בלבד נענה – "כי תדרשו בכל לבבך ובכל נפשך".

(רבי דב אביו של ר' מרדכי גימפל יפה מובא בעטורי תורה)

"או הנסה אלוקים וכו'" (ד, ל"ד)

מצוין בעל הטורים שבפסוק זה יש את כל אותיות האלפא ביתא. ביאור הדבר: פסוק זה מלמד על יצירתו של עם ישראל כפי שדרשו חז"ל במדרש שוחר טוב: משל לעובר הנתון במעי בהמה ובא הרועה ונותן ידו ושומטו. כך הקב"ה לקח לו גוי מקרב גוי – לשון גויה מתוך גויה – (מהר"ל מפראג) ועל כן שבריאת העולם נעשתה מצרופי האותיות, כך לידתו של עם ישראל מצויינת בפסוק זה בכל האותיות.

"ואהבת את ה' אלוקיך" (ו, ה)

אומר ה"חפץ חיים": כשם שבמצות תפילין לא

פנינים לפרשה

"אעברה נא ואראה את הארץ הטובה" (ג, כה)

אבן עזרא: טעם זו הפרשה לחבב את ארץ ישראל, ואם הארץ תהיה חביבה, ישמרו מצוות השם שלא יגלו ממנה.

"ואתם הדבקים" (ד, ד)

וי"ל, דהנה אמר התנא (אבות ב, ד) אל תאמין בעצמך עד יום מותך, הם שרואה אדם שהנהיג את עצמו היום הזה בדרך הישר, ודקדק במעשיו מאד מאד לקשר ולדבק עצמו בהבורא יתעלה, אעפ"כ אל יאמין בעצמו שהוא איש ישר רק היום הזה שהוא עומד בו, ולמחרתו מיד צריך להתחיל מחדש לחפש רוממותו ית"ש לדבק בו ית' ויתעלה.

וזהו "ואתם הדבקים כו' כולכם", ר"ל, שזה דבר השווה לכל ישראל שאפשר לו לדבק עצמו בהבורא יתעלה כמו דאיתא (תנודב"א רבא ט, א) אפילו עבד אפילו שפחה כו', אך אין להאמין לעצמו להיותו בטוח ביום מחר, כ"א בלתי "היום", ר"ל. היום שהוא עומד בו כני"ל, וביום מחר צריך להתחיל מחדש, וק"ל.

(נועם אלימלך)

"ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני ה'" (ד, ה)

והנה ענין הערבות שכל ישראל ערבים זה בעד זה מחייב ענין זה, כי אם יחיד יחטא ישאו רבים עונו. ודבר זה נרמז במ"ש "ראה" כמדבר ליחיד. ואח"כ אמר "למדתי אתכם" לרבים, אלא לומר, שאם איש אחד יחטא. בינינו ישפוט, ובדרך זה יתבאר בעז"ה לקמן (י"א כ"ו) פסוק "ראה אנכי נותן לפניכם". (כלי יקר)

"ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים" (ד, ה)

מלת "ראה" צריך ביאור. ונראה שרמז למ"ש רז"ל כל המסתכל בפני רבו בעת לימודו מחכים, ע"ד שאמר הכתוב (ישעיה ל, כ) "והיו עיניך רואות את מורד", וכן אמר רבינו הקדוש (עירובין יג:) האי דחכימנא טפי מתבראי

משום דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואילו חזיתיה מקמיה הוה עדיפנא טפי.

וז"ש "ראה – ע"י ראיית הפנים, בזה"ל למדתי אתכם חוקים ומשפטים". (ציצים ופרחים)

כוחות, והמלאך הממונה על השכחה שכן שמו, ויש לו שכ"ח כוחות, נמצא שיש לו מאה ואחד כוחות יותר מן מלאך של הזכרון, ע"כ השכחה גוברת על האדם, לפיכך צריך הוא לחזור על לימודו מאה ואחד פעמים, כי בכל פעם ופעם שיחזור הוא מחסר ומחליש כח אחד מכוחותיו, וכשחזר מאה ואחד החליש כל כוחותיו היתרים, וכנס תחת יד המלאך הממונה על הזכרון ולא ישכח עוד. רמז לדבר "השמר... ושומר נפשך מאוד", ר"ת מן ארבע תיבות אלו עולה למספר מאה ואחד, וראש תיבה של תיבת "לך" היינו למ"ד, וכאילו אמר לימוד תורתך מאה ואחד פעמים "פן תשכח את הדברים", וזה רמז יקר.

"ונשמרתם מאד לנפשתיכם" (ד, טו) והזהרנו ג"כ (פסוק ט') "השמר לך ושומר נפשך מאד", הוציא הכתוב ענינים אלו בשם שמירת הנפש ולא בשם שמירת הגוף או שמירת עצמו, להורות לנו, שבעת שעושה ענינים אלו של שמירת הגוף, כמו אכילה ושתייה ומסחר, יתבונן מאד שלא יקלקל עיניו את נפשו, ולזה מסיים הכתוב "ושומר נפשך מאד".

וצריך להתבונן מתחלה, אולי יש בזה איהו דבר אסור שהוא נגד רצון משלחו, כי האדם איננו ברשות עצמו, אלא שהוא שלוח בעוה"ז מאת השי"ת לעשות רצונו, ולכוין בכל פעולותיו רק לרעיון הזה. ואפילו בשעה שהוא עוסק בצרכי גופו, כמו אכילה ושתייה ומסחר, צריך לדעת שכל ענינים אלו המה ג"כ בכלל שליחות, שגם זה הוא רצון השי"ת שיחיה האדם את נפשו, ורק אם נתברר לו, שהאכילה הזו כשרה היא, והמסחר הזה אין בו שום עול, אזי הוא יכול לגשת אליהם, ואם לאו – ירחיקם.

"ונשמרתם מאד לנפשתיכם" (ד, טו) בשנותיו האחרונות של החפץ חיים, שמחמת חולשתו היתה ההליכה קשה עליו, היה מתאמץ בכ"ז ללכת ד' אמות אחרי האוכל, לקיים מאמרם ז"ל בשבת מ"א, ובהיותו יחד אתו באספת הרבנים בעיר ראוונע, אכל ארוחת הערב בישובו על מטונו, לרגלי חולשתו, ואחר ברהמ"ז התחזק והתרחק מן המטה כד' אמות, ואמר, כמדומני שיש כבר ד' אמות, והנה יצאתי ידי חובתי, יותר איני מחויב, וחזר למטתו ושכב לישון. ועיין ברש"י שבת שם, אכל ולא הלך ד' אמות – קודם שיישן.

"ונשמרתם מאד לנפשתיכם" (ד, טו) מרוב התמדתו והתאמצותו בלימודים, חלה ה"חפץ חיים", במשך שנה אחת הפסיק לגמרי את לימודיו – לפי פקודת הרופאים – עד ששב לאיתנו, הוא למד מזה לקח, וקבע לו מאז סדרים קבועים ללימודיו. והיה רגיל לומר, שמתוך התמדה, אסור להזניח את ההלכה "ונשמרתם מאד לנפשתיכם", ושהפירוש האמיתי למלה "מתמיד" הוא כפי הסברו של רבי נפתלי צבי יהודה ברלין, ראש ישיבת וולוז'ין – ללמוד בזמן, לאכול בזמן, ולישון בזמן, כי בלי זה עלולה לפעמים ההתמדה היתרה להביא לידי חלישות הגוף, ולשמש גורם להפסקת הלימודים.

(המאורות הגדולים)

"והפיץ ה' אתכם בעמים ונשאתם מתי מספר בגוים אשר ינהג ה' אתכם שמה" (ד, כז)

"בעמים" – בגימ' בין הבבליים, "בגוים" בגימ' בהמדי, "ינהג" – בגימ' ביון, "שמה" – בגימ' מרומיים. הרי רמוזים כאן ד' גליות. (בעה"ט)

"ונשאתם מתי מספר בגוים" יאמר, שנשאר מועטים בכל גוי וגוי מכל הגוים אשר ינהג אותנו שם, כי בארבע רוחות השמים יפזר אותנו, אבל בכללנו רבים אנחנו שבה לא-ל. (רמב"ן)

"ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" (ד, כט) יובן בס"ד לרמזו, שאם יבקשו ישראל בגלות בעבור כבוד שמו ית' ולא בעבור צערם ודוחקם, אזי הם נגאלים גם שהמה בלתי ראויים. ואמנם העיקר צריך להיות הבקשה מלב ונפש, ולא שבפיהם יאמרו שהם רוצים בעבור כבודו ית' ולבם לא כן יחשוב והכל מן השפה ולחוץ, אלא העיקר שתהיה הבקשה בעבור כבוד שמו ית' מלב ונפש, כי בעבור כבוד שמו ית' אין שמים לב על צערם כלל. וז"ש "ובקשתם משם את ה' אלקיך", ר"ל, אם תבקשו משם הגאולה בעבור הנוגע לה' אלקיך, אז הנני מבטיחך כי "ומצאת" את המבוקש שלך, שבודאי הקב"ה יגאל אתכם גם שתהיו בלתי ראויים, ואמנם בתנאי "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך", שיהיה הדבר מלב ונפש. (אדרת אליהו)

ספסוף

הנה ענין מציאה שייך בדבר שבה בלא דעת ובלא בקשה, רק בהיסח הדעת, ואיך שייך לבקש אחר מציאה. וי"ל ע"ד מ"ש הקב"ה לישראל (שהש"ר ה, ג) פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אויל. וז"ש "ובקשתם משם את ה' אלקיך" – אף בבקשה מועטת, "ומצאת" אח"כ יותר ויותר – כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך", שתהיה אח"כ עובד ה' בכל לבבך ובכל נפשך. וז"ש בגמ' (מגילה ו:): יגעת ומצאתי תאמין. (תפארת שלמה)

ספסוף

כיום מתחוללים בעולם במשך תקופה קצרה שינויים, אשר היו לפני זקוקים למאות בשנים, רואים אנו, כי גלגל הזמן מסתובב במהירות בזק, מה עשה ה' לנו למה נשתנו עלינו התנאים. על שאלות אלו, ענה ה"חפץ חיים": בשמים נתגבבו מימי בראשית עד היום הזה, חשבונות עד אין מספר, טרם ביאת המשיח יש לפרוע חשבונות אלה. מפני שהגאולה תבטל את היצר הרע, ועל כן, שומה על כל נפש ונפש לפרוע את שנשראה חייבת לשמים, היות וימי המשיח קרובים מאד, הכרחי הוא לרוץ את התהליך הזה.

מיום שה"חפץ חיים" ז"ל הביע דעה זו, עלה קצב השתלשלות המאורעות בעולם, בין לילה ממש, אירע מה שדרש לפני זמן של דורות רבים.. דומה כאילו גלגל הזמן היה מתקדם תחת לחץ של פקודה, "הזדרז וחוש", כל בעל שכל יבין, כי חיים הננו בתקופה מיוחדת, אשר עתידה לשנות את כל סדרי העולם, מדי יום ביומו הולך גם הקצב וגובר. (קובץ מאמרים)

"היום הזה ראינו כי ידבר אלהים את האדם וחי.. אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלהינו עוד ומתנו" (ה, כא-כב)

הקשה רבי שמואל מסוכטשוב: כיון שראו כי ידבר אלקים עמהם וחי, מה טעם שישו עוד למיתה? והשיב:

בידוע ש"המוסר עצמו (על קידוש השם) על-מנת לעשות לו נס, אין עושין לו נס". מעתה, אף שבפעם ראשונה – כשמסרו את נפשם למיתה – החייה אותם הקב"ה בטל-תחיה, הנה לאחר שכבר נודע להם "כי ידבר אלקים את האדם וחי", יתכן שימסרו עכשיו את נפשם על-מנת שיעשה להם נס, ושוב לא יתרחש הנס.

"למען תירא כו' לשמר את כל חקותיו ומצותיו כו' אתה ובנך ובן בנך כל ימי חיך" (ו, ג)

ונראה הדנה אמרו (אבות ב, ד) אל תאמין בעצמך עד יום מותך, וההוא חסידא אמר עד זקנותך ובא לידי מכשול, כמפורש ירושלמי שבת פ"ק ה"ג. והכוונה דצריך לירא ולעשות סייגים כמו תמן (שבת י"א במשנה) דלא יקרא לאור הנר שמא יטה, ולא יאכל הזב וכו', לכן אמר "למען תירא כו' לשמור כל חקותיו כו'", הוא לעשות סייגים וגדרים, שלא יבואו לפרוץ גוף החק והמצוה (כמו יבמות כ"א). "אתה ובנך ובן בנך כל ימי חיך", פי', אף שיש לך בני בנים, וא"כ אתה בזקנתך וכבר נחלש יצרך, אעפ"כ לא תאמין בעצמך, וצריך אתה לסייגים לשמור את החק והמצוה. (משך חכמה)

"כאשר דבר ה' כו' ארץ זבת חלב ודבש" (ו, ו)

לפי משפטי הלשון היה צ"ל בארץ זבת כו'. אמנם מרמז, כי ברכתה של ארץ ישראל תלוי בבחירת בניה, אם שומעים לקול ה' אז תהיה הארץ זבת חלב ודבש, וכמ"ש סוף כתובות (דף ק"א): יעו"ש, ובתענית כ"ג, וזה לעשות מה שייטב לך ותרבון מאד, והארץ תהיה "כאשר דבר ה' אלקי אבותיך לך ארץ זבת חלב ודבש", שאם לא תשמע בקולו לא תהיה הארץ זבת חלב ודבש, ופשוט. (משך חכמה)

"ה' אלהינו ה' אחד" (שם)

אמרו חז"ל: כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו. ולדעת אחד האמוראים, יש להאריך באחד כדי להמליכו למעלה ולמטה ולארבע רוחות השמים. ולגירסת בעל הלכות גדולות (בה"ג): כדי שתמליכהו עליך ועל השמים והארץ וארבע רוחות העולם. ומבאר רבי מנחם המאירי: יש מלך במדינה, יש מלך בעירו, יש מלך בביתו, וקשה שבכולן – להיות מלך על גופו.

☆☆☆☆☆

שאל מהר"ם שיק: מצינו לפוסקים שהכריעו, כי גם בן נח מוזהר ומצווה על יחוד ה' – מדוע, איפוא, נאמר במקרא "שמע ישראל"? הוא מותיב והוא מפרק: אדם מישראל מחוייב להאמין בה' מצד הקבלה שקיבל מאבותיו, לא מתוך חקירה. הגוי אין דינו כן. אמרו מעתה: "שמע ישראל" – תקבל ישראל!

"ואהבת" (ו, ה) תשמח לעשות דבר שייטב בעיניו, כאשר תבין שאין תכלית נכבד כזה. (ספורנו)

ושמעתי בזה דברים גחלי אש מפי אותו גאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, אשר כהיום שנתרבו בעוה"ר הרחוקים מדרך אמת, הרי מחוייבים אנו מן הדין לפעול או לסייע ביד אחרים העושים לקירובם לעבודתו ית', וביד כל אדם לזכות לקיים המצוה דאהבת ה', אשר בימים קדמונים היתה זו נחלת יחידי סגולה שנתעלו וקדשו עצמם ומחשבתם לקיים מצוה זו.

ספד

וז"ל רבי חיים מוולוז'ין זצוק"ל בספרו "נפש החיים" (סוף שער א'):

ומי שזיכהו השי"ת להשיג נסתרות תורה"ק אשר השאירו לנו ברכה קדושי עליונים חכמי התלמוד, כגון רשב"י וחביריו ותלמידיו, ושותפיו מימי בורות האחרונים כמו הרב הקדוש איש אלקים נורא האריז"ל, אשר האירו עינינו בקצת טעמי וכוונות המצוות, הוא רק שיתבונן כל אחד לפי שכלו והשגתו, עד היכן מגיעים כל פרטי מעשיו ודבוריו ומחשבותיו וכל ענינו בהעולמות והכוחות עליונים ותחתונים, ויתפעל ויתעורר מזה, לעשות ולקיים כל מצוה וכל עניני עבודתו לבוראו ית"ש בתכלית הדקדוק ובאימה ויראה ואהבה עצומה ובקדושה וטהרת הלב, ועיי"ז יגרום תקונים יותר גדולים בהעולמות, מאם היה מקיים המצוה בלא קדושת וטהרת הכוונה. אמנם העיקר בכל המצוות לעיכובא הוא פרטי המעשה שבהם.

"ובשבכך ובקומך"

הרב אריה לוי זצ"ל היה אומר: אם יהודי שוכב על מיטתו כיהודי. אזי יקום כיהודי. ורמז לכן בפסוק בתהילים (כ"ג) "אם זכרתך על יצועי – באשמורת אהגה בך".

"והיו הדברים האלה"

עוד ירצה ללמד בני ישראל דרך שיתקבלו הדברים אצלם לאהוב ה', כי האהבה אינה מעשה שיכריח האדם רצונו לעשות מצות המלך, אלא הוא דבר שתלוי בלב, וכל שהלב לא ירגיש דבר שיפעיל בו החשק אינו אהב, הגם שיכריחנו בכל מין הכרח. לזה באה העצה מאל יועץ ואמר "והיו הדברים האלה וגו' על לבבך" פירוש, כשיתמיד שימת הדברים על לבו, יולד בלבו חשק תאוה הרוחנית, וירוף לבו לאהבת ה' בכל אשר צוהו.

ודבר זה אנחנו יתמי דיתמי אנו מרגישים, כי רבה תאוה בלבנו וחשק אלקי עולם יותר מכל הון עולם וכבוד מלכות, וכל ערב נרגש לנמנזה ונמס בערך חלק המועט המושג מהרגש הווית הדברים על לבנו, אשרינו מה טוב חלקנו, וכבר העירונו בדברים אלו בכמה מקומות. (אוה"ח הק')

ספד

ואמר "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך", לרמוז על הדברים הנזכרים של היחוד, וכן למסור נפשו על קידוש ה'.

והענין הזה הוא כמו שכתבתי, שהתורה הגיעה לסוף הצרות והגזירות שעתידין לגזור על ישראל, להעבירם על דת ואלא יעסקו בתורה, כמו שקרה בגירוש פורטוגל, שגזרו שלא ידרשו ברבים ושלא ילמדו לתינוקות, ולקחו כל הספרים והבתי כנסיות באופן שלא יתפללו ולא יעסקו בתורה, עד שכמעט נשתכחה תורה מישראל, כי איך ילמדו לבניהם בלי ספר ובלי מלמד, ולא נשאר להם אלא שילמדום "שמע ישראל", וידעו איך ה'

אחד", ושראוי לאהבו ולמסור נפשו על קדושתו.

ולכן נתן ה' לישראל לאותם זמנים פרשה קצרה של "שמע ישראל" שהיא כלל כל התורה, ואם לא יוכלו לידע כל הפרשה, לפחות ידעו פסוק "שמע ישראל" שהוא עיקר היחוד, וילמדו אותו פסוק לבניהם בענין שידעו שהוא "ה' אחד" ולו היכולת ואם יבואו בני בליעל להדחיקו מעל ה' שילמד לו שימסור נפשו למות על קדושת השם, כאומרים בכל נפשך וכ"ש בכל ממונך וזהו ובכל מאודך. (צרור המור (יעו"ש עוד)

ספד

ובשם גאון אחד אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל, שהאדם צריך לשער בנפשו שלשה דברים, שאין לו אלא יום אחד לחיות. גם שאין לו אלא פרק משניות אחד, או דף גמרא אחד, מה שהוא עוסק בו עתה. ועוד, שהוא ישראל אחד שהקב"ה מצוהו על קיום התורה, ובו תלוי קיום העולם. ועיי"ז שיחשוב שיש לו רק יום אחד לחיות, יעשה כל מה שבכוחו בתשובה ומעש"ט, ולא יניח הדבר למחר. גם ממה שיחשוב

שאין לו אלא מעט ללמוד, ממילא שוב לא יתעצל בזה, לאפוקי מהיצר שמרחיב הדבר בלבו ואומר לו, כמה תהיה מוכרח עוד לעמול משך זמן רב עד שתגמור הסדר או המסכת, ועיי"ז הוא מרפה ידו. גם ממה שיחשוב שעליו תלוי קיום העולם, יזדרז ביותר, לאפוקי מהיצר שמטעהו ואומר לו, בודאי נמצאים אנשים אחרים מקיימי התורה כראוי, ויתקיים העולם בשבילם.

וכל זה רמזו בפרשה זו "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וגו', והאיך תעשה עד שתגיע לזה, "והיו הדברים האלה", היינו, אותו המעט שהוא לומד עתה, "אשר אנכי מצוך", היינו, שיחשוב בלבו שבעולם אין רק הקב"ה והוא. "היום", היינו, שאין רק יום זה לבדו. "על לבבך", היינו, ששלשת הדברים האלה יהיו על לבב האדם תמיד. (ח"ח עה"ת)

"וישנתם לבניך"

"וישנתם" – לשון חדוד הוא, שיהיו מחודדים בפיך, שאם ישאלך אדם דבר, לא תהא צריך לגמגם בו, אלא אמור לו מיד (ספרי, קידושין ל'). (רש"י הק')

הליכות והלכות

הלכות לזכר חורבן ביהמ"ק

שבת לאחר תשעה באב נקראת "שבת נחמו" על שם-ההפטרה "נחמו נחמו עמי" שקוראים בשבת זו. ובה אנו מתחילים סדרה של שבע הפטרות רצופות העוסקות בנחמה ובבנין ירושלים. לאחר החורבן הנורא תקנו חכמים פעולות זכר לחורבן וסמכו דבריהם על הפסוק: "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני... אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי" ולכן נפסק בשו"ע:

* המסייד ביתו עליו להשאיר מקום אמה על אמה (50X50 ס"מ) בלתי מסויד במקום מול כניסת הבית בכדי שכשיכנס לביתו יזכר בחורבן.

* הקונה או שוכר בית מסויד, אם סוייד עיי בעל בית גוי, או ספק עיי גוי, אינו חייב לקלף את הסייד. אבל אם בנה את זה וסייד יהודי באיסור צריך לקלף מקום זה.

* עוד תקנה שכשאלף עושה סעודה לאורחיו ביום חול, ואפילו סעודת מצוה, מחסר מעט

ולא נותן כל סוגי אוכל הראויים לסעודה, אפילו סוג אחד, זכר חורבן.

* אשה שמתקשטת בתכשיטים אל תתקשט במלוי אלא תחסיר אחד זכר לחורבן.

* חתן בחופתו מניח מעט אפר של נייר שרוף (או דבר אחר שרוף) זכר לחורבן ירושלים, במקום הנחת תפילין של ראש.

* נהגו לשבור כוס זכוכית בחופה לזכור את ירושלים, ומה שהקפידו דוקא בזכוכית ולא בסוג אחר כיון ששברי זכוכית אפשר להתיך ולהחזיר לכלי שלם, רמז לחורבן ירושלים שעתידה להיבנות מחדש.

* גזרו שלא לנגן בכלי שיר ביום חול בסעודת מרעים בבית משתה יין, ורק שירה בפה ושירות ותשבחות לקב"ה מותר.

* הרואה את ירושלים בחורבנה או הכותל המערבי לאחר הפסקה של 30 יום צריך לקרוע קריעה בבגדו. והקריעה צריכה להיות בגודל טפח (8 ס"מ) מצד שמאל של בגדו בזמן שקורע ואומר: "ציון היתה מדבר ירושלים שממה" ואומר: "ברוך דיין האמת" בלי שם ומלכות.

* יש להעיר שאיסור חמור ביותר להכנס למקום בית המקדש והר הבית, שעדיין נשאר איסור ה'כרת' בתוקפו כמו בזמן בית המקדש וכיון שכלנו טמאי מתים אין לדרוך על שטח הר הבית.

ונוהגים לקדש הלבנה במוצאי תשעה באב. ויהי רצון שיהפוך הקב"ה ימים אלו לששון ולשמחה, בבנין בית מקדשנו ותפארתנו אמן.

מעשה חכמים

מצווה מלשון 'צוותא', להרגיש שאנחנו קרובים לרבש"ע

הזדמן לי לפגוש יהודי הממתין למשפט קשה על חשדות חמורים ביותר והשתוממתי לראות שלמרות זאת לא ניכר עליו פחד כלשהו ופניו האירו במצב רוח מרומם. כששאלתי אותו האם אין הוא חושש מהמשפט, חיידק האיש חיידק רב-מסתורין והשיב לי: "אני נמצא בידידות קרובה עם... "

ולא פירט. אחר כך הוסיף שנית ושלישית: "אני בידידות עם... ההוא-ההוא מזה תקופה ארוכה ואין לי כל פחד מהמשפט". ואני, כשמעתי שהוא בידידות עם... לא שאלתי ולא התעניינתי כלל מי הוא אותו אחד. רק הבנתי שעקב הידידות האמיצה שיש לו עם איש השלטון, סמוך ליבו ובטוח ש"הוא" יציל אותו מכל צרה.

ואז ניזכרתי בפירושה של המילה "מצוות", שהוא מלשון "צוותא", צוותא-חדא עם הריבוי על עולם, ומי שמעיין בדברים שכותב על כך ה"נפש החיים", בפרק כ"ז, ימצא נפלאות.

רבי חיים וולוז'ינר מסביר שם מדוע התפילה-של-ראש בתפילין מחולקת לארבעה בתים ואילו של יד אינה מחולקת כלל. ומסביר, שבראש יש ארבעה חושים ראייה, שמיעה, ריח, ודיבור, וכולם מפורדים זה מזה אין קשר בין אחד לשני. לכן גם "מוח הפיקוד" של חושים אלה, התלוי בתפילין, מפורד לארבעה חלקים, כל פרשה נגד חוש אחר.

לעומת זאת, התפילה של-יד מכוונת נגד ארבעת החושים המחוברים ביחד, והם: לב, כליות, טחול וחוש המישוש. לכן גם התפילין שכנגדם אינם מופרדים.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

ראש הישיבה הזכיר את המחלה הנוראה, ואמר שאם פעם היה זה דבר נדיר למדי, היום התפשטה המחלה במאוד, רח"ל ואנשים רבים בסביבותינו חולים בה, ומתייסרים בסבל-איימים, הם וכל בני משפחותיהם.

אם חלילה היה הדבר קורה לאחד מבני משפחתנו הקרובים, הרי ברור שהיינו מרעישים את השמים בתפילות ובתחנונים, כנאה וכיאה ליהודים מאמינים, ואם כן, תמה הגרמ"ש, כיצד זה שאין לנו מרגישים את סבלותיהם של יתר אחינו בני ישראל, הנאנקים במיטת-חוליים, ואין לנו מתחננים בדמעות על בריאותם!!

היכן הלב היהודי ההומה, להיכן פרחת לה הדאגה לטובת הזולת!! וכי עד כדי כך נאטם הלב, עד שאינו חל ואינו מרגיש כלל בצרת חבירו!! - הביע הגאון ראש הישיבה את תמיהתו וזעקתו.

הרי היסורים הללו אינם פוגעים רק בחולה עצמו, כל מי שמחובר וקשור אליו בדרך כלשהי, נוטל אף הוא מנה גדושה ביסורים אלה. וכשמדובר בילדים קטנים, שאביהם או אימם חלו במחלה, ומרותקים למיטה, ולא מסוגלים כבר למלא את תפקידם כהורים, כמה צער ויסורים פוקדים את הילדים הללו! ואיך זה שאנחנו ממשיכים להתנהג כאילו לא אירע דבר!!

(עלינו לשבח קנא)

'צרתי קרובה לבוא', התייפחה האשה, והתכוונה גם לצרה במונן הכללי של המושג, וגם ל'צרה', זו האשה השניה שבעלה עומד להכניס לביתו.

האשה בכתה ללא הפוגות, וצערה נגע לליבו של רבי יצחק חי-טייב, ולא עזב את המקום עד שהבטיח לה שבשנה הבאה כעת חיה היא חובקת בן, והורה לה לבקש מבעלה להמתין עוד שנה.

צדיק גוזר והקב"ה מקיים, וכדבריו של רבי יצחק כן היה. בברית המילה שנערכה לתינוק, לא היתה מוכנה האשה להתחיל בברית עד לבואו של רבי יצחק, ואז סיפרה את סיפורה.

ברכותיו של רבי יצחק חי-טייב פעלו את פעולתן מאחר והוא חישב את צרתם של ישראל, כצרתו-שלו, וברגע ששמע את צערה של האשה ההיא, עשה עצמו כאילו הוא עומד במקומה, וכאילו הוא עצמו סובל את סבלה, וכיון שעליו לא נגזרה הגזירה, שמע הקב"ה לתפילתו ופקד את האשה בזש"ק.

זו אחת הדרכים לפעול למען טובתו של הזולת. ברגע שנחשוב ונרגיש שהצרה שלו היא ממש הצרה שלנו, דהיינו שנחוש עד כמה שניתן את צערנו ויגוננו, ואז נתפלל אל הקב"ה שישויע בידו. סיכויים רבים יש לתפילה זו להתקבל לפני כשא הכבוד, שהרי עלינו לא נגזרה הגזירה הזו, וממילא כשאנחנו מתפללים על הענין - לא עומדים בפנינו המחסומים הניצבים בפני האיש שעליו חלה הגזירה.

איך זה שאין לנו מרעישים את השמים בתפילת 'רפאנו'!!

שמענו בשם הגאון רבי משה שמואל שפירא, ראש ישיבת באר יעקב, שאמר שאין הוא מבין כיצד יתכן שיהודים עומדים בתפילה ואינם מורידים דמעות בברכת 'רפאנו' ומתחננים אל השי"ת שירפא ברפואה שלימה את כל חולי עמו ישראל.

נמצאנו למדים מכאן על ה'צוותא' שיש לגוף האדם עם הבורא-עולם בעת שהוא מקיים מצוות. ויש בכך בחינה נוספת, דהרי הקב"ה בראנו כדי להיטיב ולגמול עמנו אך חסד ואמת, אם כן כשאנו מקיימים מצוות לשם הבורא יתברך שמו, הרי שבכך מתקיים רצונו, וכולנו נעשים צוותא עמו.

ועתה בין-נבין אם אותו יהודי לא פחד מהמשפט כי הוא בדידות עם... הרי כאשר אנחנו נמצאים בדידות עם הרבשי"ע ומרגישים בצוותא-חדא עימו, בוודאי ובוודאי שאין לנו מה לפחד כלל.

חיזוק בדברים אלה עשוי להביא לזיכוי גם לאחר חיתום גזר הדין.

ושמעתי גם מהאדמו"ר מספינקא זצ"ל שסיפר שהגאון בעל ה'קול אריה' אמר שנתן לר' חיים צאנז'ר ממון לדבר צדקה, והבטיח לו שאם יזדקק פעם לטובה בשמים, ישתדל לעזור לו.

יצרתי קרובה לבוא, התייפחה האשה לפני רבי יצחק חי-טייב

רבי יצחק חי-טייב זצ"ל, בעל ה'חלב חטים', היה בעל מופת מפורסם, שניסה במשך שנים להצניע את עצמו, ולא להתגלות בכוחותיו הסגוליים בפני הציבור, עד שבנקבות מעשה שאירע עימו, יצא מפרסומו הגדול חוצה, ומאז לא עמדה בפניו ברירה אלא לקבל את הקהל הרב שצבא על פתחו.

צדיק זה הלך באחת מסימטאות עירו, ושמע לפתע קול בכי של אשה. הוא התקרב אל המקום, ואכן מצא שם אשה יושבת ומבכה תמרורים. מששאל אותו לפרש בכיה, השיבה לו שהיא נשואה מזה שנים לבעלה הגביר, ויש לה כל-טוב שבעולם, רק דבר אחד חסר לה: זרע של קיימא, ומשלא ילדה - אמר לה בעלה שבקרוב מאוד הוא מתכוון לישא אשה שנייה.

הילולא דצדיקא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
זא אב	טו אב	יד אב	יג אב	יב אב	יא אב	י אב
רבי משה מונטיפיורי גדול הנדבנים לעמו שקיעה 8:14	נחום איש גמזון רבי בן ציון יאדלר המגיד הירושלמי	רבי משה הלוי חכם באשי במורקיה	רבי נתן שפירא מקראקא מח"ס מגלה עמוקות	רבי אריה לייב קצלנבוין מוילנא	רבי יצחק בלאזר מפברות מח"ס פרי יצחק	רבי דון יצחק אברבנאל מחבר האברבנאל על התורה שקיעה 8:20

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

גא לא לעיין בגליון בעת התפילה